

פורום משאבי חינוך לגיל הרך – הצעת חוק הפיקוח על מעונות לגיל הרך

6 מרץ 2011 (בהנחיית אפרת רייטן)

1. ראש העירייה מר רון חולדאי :

- תל-אביב הופכת יותר ויותר אטרקטיבית למשפחות צעירות. העירייה נערכת בהתאם ומקימה עשרות גני ילדים מדי שנה.
- נושא הטיפול בגיל הרך לוקה בהעדר הסדרה ראויה בחקיקה. מדובר במצב בעייתי גם בהיבט הכלכלי ארצי.
- מוקיר את פעילותה של ס.רה"ע, לקידום הצעת חוק הפיקוח על מסגרות חינוכיות לגיל הרך, הנדונה בוועדה לזכויות הילד.
- בהעדר הסדרה ראויה של בחקיקה, העירייה תתמוך בכל מהלך חקיקתי שיקדם הסדרה ראויה של התחום.

2. ח"כ זבולון אורלב :

- הצעת חוק הפיקוח על מסגרות לגיל הרך נועדה להבטיח שכל מסגרת, משבעה ילדים ומעלה, תהא כפופה לקבלת רישיון. המשמעות היא יכולת פיקוח הן על התנאים הפיזיים והן החינוכיים, בצד הדרישה להכשרה מתאימה של הצוות.
- החוק יטפל בסוגיות רלבנטיות ובכללן, נקודות השקה עם דיני התכנון והבניה.
- הגנים הממלכתיים, מגיל 3 ועד גן חובה, הם הדגם הנכון שיש לאמצו, בהתייחס למסגרות לפעוטות. לכן, יש לשקול העברת הפיקוח הפדגוגי למשרד החינוך.
- יש לשאוף לשכר לימוד מדורג, גם לגבי חינוך לפעוטות במסגרות פרטיות, בדומה למנגנון של "סמל מעון" המכפיף את הגנים הציבוריים של ויצו ונעמ"ת לתעריפים מדורגים, ובלבד שמסגרת הפרטית המעוניינת בכך, עצמה למשמעת של מחירים.
- מדינת ישראל נמנעה מלקחת אחריות על גילאי 0-3. המסגרות בנויות על יוזמות פרטיות או ציבוריות של ארגוני הנשים. ראוי שהמדינה תסבסד גם פעוטות השהים במסגרות פרטיות, בהתאם להכנסת ההורים.
- החוק הוא כללי אך מסמך את שר התמ"ת או את שר החינוך, לקבוע תקנות ספציפיות, היורדות לפרטי פרטים, בכפוף לאישור הכנסת.
- נקודות השקה לדיני התכנון והבניה נלקחות בחשבון במסגרת קידום הצעת החוק, במטרה להסדיר את הסוגיה של היתר לשימוש חורג, למניעת כפילות מיותרת והעמסת בירוקרטיה בלתי סבירה על מפעילי הגנים.
- ניתן היה ליתר את הצורך הוצאת היתר לשימוש חורג למסגרת חינוכית לגיל הרך, עפ"י חוק התכנון והבניה ברם משרד המשפטים מתנגד ועמדת משרד הפנים טרם נתקבלה.
- המטרה הראשית היא שכדאי יהיה למפעילי הגנים לפתוח מסגרות ולהורים לשלוח את ילדיהם לאותן

מסגרות. זה המבחן.

3. ס. ראש העירייה - מיטל להבי:

ברמה הארצית:

- הגיל הרך הוא הקריטי להתפתחות האישית, החברתית, השכלית והמוטורית של האדם.
- שוויון הזדמנויות בחינוך זוהי זכות יסוד במדינה דמוקרטית. ומשמעו התייחסות לכל פעוט בהתאם לצרכיו האינדיבידואליים.
- הבשורה בדבר שקילת העברת הפיקוח הפדגוגי על מסגרות חינוכיות לגיל הרך למשרד החינוך מבורכת. את האחריות לרצף חינוכי וטיפולי יש להפקיד בידי גורם אחד.
- הקריטריונים בתקנות חייבים להיות ברורים ושקופים.
- נדרשת אכיפה של החלטת ממשלה בדבר הנפקת שוברים שיקנו סבסוד אישי לילד, בהתאם למצבו הסוציו אקונומי, ללא תלות במסגרת אליה נרשם.
- המסגרות הפרטיות כמספקות שירות ציבורי חיוני לכ- 80% מהציבור.
- מטרת החוק ראויה, לשמור על שלומם של הילדים, לשמור על בטיחותם, על זכויותיהם, למילוי צרכיהם הפיזיים, הרגשיים והחברתיים.
- מעון יום לפעוטות, מוגדר כמקום שהייה יומי ל-7 פעוטות. דווקא במסגרות הקטנות, כשיש רק עין אחת שמפקחת, דווקא אלה צריכים להיות יותר מפקחים.
- שיקול הדעת. לממונה שיקול דעת רחב ובלעדי. יש להגביל את שיקול הדעת של הממונה, כולל באמצעות ועדת ערער מנהלית.
- הפרטה – "גוף בודק", חיצוני, יוודא את קיומם של התנאים ברישיון. הוסכם שלגוף לא תועברנה סמכויות שבשיקול דעת, שלא להפריט סמכויות מינהליות.
- הקנסות הקבועים בהצעת החוק מופרזים. אנחנו פועלים להקטנתם.
- יש לשאוף למנגנון רישוי דומה לזה של רישוי עסקים, דהיינו אפשרות ליתן היתר זמני לחצי שנה, שבמהלכה ישיגו את כל שאר האישורים.
- מדוע שהעיצום הכספי ייגבה לאוצר המדינה, להבדיל מקרן שתיוחד לצרכי הגיל הרך.
- תמ"א לגני ילדים - יש תמ"א לאנטנות סלולאריות, תמ"א לתחנות דלק, והגיע הזמן גם לתמ"א לגני ילדים, שתפתור את הבעיה שבהיעדר הסדרה תכנונית, בראייה ממלכתית כלל ארצית.

ברמה המקומית:

- התקנת תב"ע - התהליך כבר אושר בעירייה.
- "נוהל למדיניות שימוש חורג לגן ילדים" – מאגד את כל הדרישות מכלל הגורמים כמידע ברור ושקוף, בשאיפה שיובא לאישור הועדה המקומית בזמן הקרוב.
- הנחלת מדיניות אכיפה אוהדת כלפי מסגרות חינוכיות פרטיות, מתוך הכרה בחיוניות השירות

לתושבים (לפחות לגבי המבקשים היתר מראש).

- פדגוגית יש לקדם את רצף חינוכי, ע"י גורם אחד, מלידה.
- אגף היטלי ההשבחה הכין טבלה, כך שכל מפעיל גן ידע מראש כמה הוא צריך יהיה לשלם. הסכומים יופחתו לכמעט עשירית ממה שהיה נדרש, וניתן יהיה לשלם את החלק היחסי, קרי אם אתה מקבל רישיון רק לשנתיים שימוש חורג, לא תשלם את ההיטל לחמש שנים אלא רק שנתיים.
- עזרת הגננים והגננות נדרשת בכל נושא, בהעברת מסרים, בלעות לירושלים, בלארגן אוטובוסים אם יהיו צריך וכולי. אומרים בתקשורת, שהמטרה היא לשמור על שלומם וביטחונם של הילדים, מטרה ראויה אך אסור שהדרך תביא כלייה על הגנים הפרטיים.
- יש לשאוף לדרישות שניתן לעמוד בהן. שלא יחזרו אותם סיפורים מזעזעים על גננות שהתמוטטו בדרך לתהליך קבלת ההיתר.
- רק ביחד אפשר לחולל את השינוי הזה. אם כל הגורמים שאכפת להם מנושא חינוך הפעוטות יחברו יחד, נוכל להשפיע. ובעיקר, הגיע הזמן להקים רשות לגיל הרך!

פאנל:

עו"ד טליה לבני :

- אין לתת להצעת החוק הזו לעבור בלי התקנות.
- חוץ מאשר לאיים על מפעילי הגנים, אין בהצעת החוק מאומה.
- הצעת החוק תביא לחיסול הענף, אם אין בצידה תקצוב של לפחות מיליארד שקלים מהמדינה.
- הפרוגרמה שקיימת היום בסטנדרטים של התמי"ת לא תתאים לדרישות החדשות שיעוגנו בתקנות.
- לא ניתן יהיה לעמוד בדרישות, המשתנות מעת לעת, במעונות בהם המחיר מפוקח, אלא אם המדינה תממן את עלות השינויים הנדרשים.
- החוק אינו קובע סטנדרטים ברורים ומובחנים. אין בו התייחסות לצרכי הענף. אין בו קביעת אחריות של המדינה לכך שבכל אזור ובכל שכונה חדשה יהיו איזה שהם אזורים לגנים פרטיים, למעונות ציבוריים.
- חייבים לגייס את כל חברי הכנסת ולעצור את החוק, אלא אם יכלול גם את נושא אחריות המדינה, דהיינו: התחייבות לבניית מעונות וגנים, ואחריות הרשויות לעלויות ההיערכות.
- הגיע הזמן להקמת רשות חינוך לגיל הרך.

שולמית ביסמנובסקי :

- באמצעות הסתייגויות להצעת החוק, הצלחנו לעשות הרבה מאוד שיפורים, אבל עדיין המלאכה

מרובה.

- האבסורד הוא שעל פי הצעת החוק יהיה פיקוח רק על גני ילדים פרטיים ועל מעונות היום, ואילו המשפחתונים הוצאו מגדר מהחוק. גם הקטגוריה של גנים שיעבדו חמישה ימים בשבוע, חמש שעות, עד 25 שעות שבועיות, פטורות מפיקוח. דהיינו, הגנים ומעונות היום, שממילא מבוקרים יפוקחו ואילו המסגרות הקטנות הפועלות במחשכים פטורות. יש להחיל את החוק על כל מסגרת, החל מהילד הראשון.
- סוגייה נוספת היא הפיקוח הכפול של משרד התמי"ת ומשרד החינוך במסגרות בהן טווח גילאי הילדים רחב, עד גיל שלוש ומעל גיל שלוש וגם של הבריאות וגם של בטיחות. יש לשאוף לאחידות בפיקוח ולא לתת לזה לעבור ללא השינוי הזה.
- הסנקציות הפליליות בחוק אינן מידתיות.
- החוק בא להוציא כספים במקום להשקיע כספים בגיל הרך. יש להפוך את הפירמידה ולהשקיע את כל המשאבים בגיל הרך על מנת לחסוך את כל הכספים בתיכונים ובאקדמיה. אם אנחנו נשכיל לעשות את זה, אנחנו נראה עולם טוב יותר, ילדים מוכשרים יותר וגננות מרוצות יותר, והורים כמובן מאושרים.

עו"ד ענת בירן:

- המציאות היא שאף בניין לא נבנה כגן ילדים ואין תוכניות שמייעדות שטחים פרטיים לגני ילדים, בכל רחבי הארץ. לפיכך, כל פתיחת גן, מחייבת קבלת היתר לשימוש חורג.
- כאשר מבקשים היתר לשימוש חורג, מעטים הבניינים, שעומדים בתנאי היתר הבנייה, ולכן אין ודאות שינתן היתר, לכמה שנים, מה מספר הילדים שיוכלו להיות בגן. אין ודאות לגבי שום דבר. מה שבטוח הוא שיהיו התנגדויות. אף אחד לא רוצה גן בחצרו האחורית.
- כולנו צריכים גני ילדים, גם ההורים, גם הילדים, גם הרשויות. הנושא הזה הוא נושא חברתי בעל חשיבות מאוד גדולה.
- בהליכים של שימוש חורג אין קריטריונים. ועדות הערר ואולי גם הוועדות המקומיות, מנסות לעשות איזון ראוי בין זכויות המתנגדים לבין חשיבות פעילות הגנים. צריך להיות הסדר.
- חיסרון נוסף הוא שתמיד שימוש חורג הוא מוגבל בזמן. הגננות לא יכולות לדעת מה צופן העתיד, ולתכנן תכניות ארוכות טווח. גם ההורים נפגעים מהמצב עקב חוסר הידיעה האם המסגרת תתקיים גם בשנה הבאה. על אף המצב הבעייתי, פתיחת גן ללא היתר לשימוש חורג היא עבירה פלילית, החל מן היום הראשון.
- אחד הרעיונות הוא להכניס בהצעת חוק הפיקוח על מסגרות חינוכיות לגיל הרך, הנדונה כעת, תיקון עקיף לחוק התכנון והבנייה שייתר את הצורך בהוצאת היתר לשימוש חורג לגן ילדים, שכמו שנעשה לגבי מעונות חוסים. לא צריך התנגדויות בכל דבר. החברה יכולה להתמודד עם זה שיהיו גני ילדים כחלק משימושים כפי שהיא מתמודדת עם זה שחוסים יכולים להתגורר בכל מקום. הדבר יכול להיפתר גם בתקנות.

מהנדס העיר חזי ברקוביץ :

- התביעה העירונית אינה כפופה לעירייה, אלא ליועץ המשפטי לממשלה.
- יש לי 35 פקחים ו-400,000 מלשינים. הבעיה היא שכולם צודקים. אני אחראי רק על ההיבט הפיזי, על השיווי משקל הזה מול הסביבה ועל אכיפת החוקים כפי שנקבעו. כשבאים עכשיו לשנות, לפחות נעשה את הדברים בצורה מושכלת, בין אם זה בחקיקה ראשית, תקנות או בלית ברירה נלך לחקיקה המקומית. אבל אני חושב שאם הצלחתם היום להעלות את זה לסדר היום הציבורי, חייבים לעשות את המהלך הזה ולנסות להסדיר דברים ברמה מערכתית כוללת. לאחר מכן, אם יישארו חורים ברשת הזאת, אנחנו נדע לסגור אותם במערכת המקומית.
- העירייה פועלת להכנתה של תביעה מקומית לגני ילדים.
- כבר השנה נפעל בכדי לנסות ולהקל את תהליך הרישוי.
- על הגורמים המקצועיים הרלבנטיים, כמו הג"א, כמו כיבוי אש, כמו יועץ בטיחות, לשבת כולם סביב שולחן אחד ולגבש חוות דעת אחידה. אנחנו עובדים על זה, אנחנו מתקנים את זה, מתקצבים את זה.

קרן אייס - יו"ר איגוד הגנים הפרטיים הארצי :

- ילדים זה לא שימוש חורג ולא זמני, זה לכל החיים.
- הגנים הפרטיים הפכו להיות ספקי שירות ללקוחות במקום אנשי חינוך, ורע לנו עם זה.
- אם מתל אביב תצא בשורה, מבקשת, שתהיה אחידות ארצית.
- באם הצעת החוק תעבור, יש לוודא שתהיה התאמה מלאה בין היתר לשימוש חורג לבין מתן רישיון לגן ילדים, כדי שלא יהיה פיצול בזמנים וכידי שגננות תתקלנה בכמה שפחות בירוקרטיה.

שאלות ותשובות :

טל קופרמן :

אם הגן נמצא במבנה לשימור יכולים לחייב את מבקשי ההיתר לגן לשפץ את כל הבניין. זה אבסורד ואין מדיניות ברורה לגבי הנושא הזה. צוות השימור מתנה את הכניסה לוועדה בהרבה תנאים.

*

חזי ברקוביץ :

צוות השימור הזה זוכה להרבה תשבחות ממטה אונסק"ו בפרז, ומהמטיילים בשדרות רוטשילד. כתוב בחוקים לשימור, שאין שיפוץ חלקי של חלק מהנכס, כי אחרת נקבל טלאים של שיפוצים. ננסה להקל בדרישות.

מיטל : אם השימוש הוא לא חורג אז לא צריך לעמוד בדרישות השימור.

תגובות מהקהל :

- מדיניות האכיפה הנוכחית של העירייה מחמירה במיוחד עם מפעילי הגנים הפרטיים.

- יש לגבש רשימת דרישות לצורך הוצאת היתר לשימוש חורג, שגגנת יכולה לקבל אותה בתחילת התהליך.
- נושא העלויות - רישיון או אישור שימוש חורג עולה כ- 300,000 שקל, לחמש שנים. דהיינו, כל חודש זה 5,000 שקלים, לפני שמתחילים לעבוד. ארנונה משלמים לא רק על המבנה, גם על החצר. דהיינו, כ- 6,000 שקלים כל חודש. עם עלות המים מגיעים ל- 12,000 שקלים, הוצאות קבועות, לפני ששילמנו דמי שכירות, חשמל, משכורות, וכל ההוצאות השוטפות. אם העירייה תוריד את אותם 12,000 שקלים לחודש, תחלקו את זה במספר הילדים, אני חושב שכל ילד ישלם כמה מאות שקלים פחות.
- מדוע ארגונים כמו ויצ"ו ונעמ"ת משלמים 10% מתעריף הארנונה שגובים מגן פרטי. זה לא הוגן. הוזלת הארנונה תאפשר הוזלת מחירי הגנים, לטובת הציבור.

מיטל להבי :

רק ביחד אפשר להציף את הבעיה הזאת ולהפוך מעבריינים ללוחמי צדק.
תודה רבה לכולם.

העתק :

- למשתתפים.
- חברי מועצת עיריית תל אביב-יפו.
- פורום מנכ"ל